

**R. P. Ildephonsi Peñafiel E' Societate Jesu, Quondam In
Cusquensi Collegio Sacrae Theologiae Primarij
Antecessoris ... Theologia Scholastica Naturalis**

Peñafiel, Alonso

Lugduni, M.DC.LXXIIX.

Sect. Vlt. Argumenta adversaria solvuntur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95892](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95892)

albedinis; tertium vero augeatur in albedine tunc relatio in primo albo existens respectu secundi erit eadem, quæ erat prius, & respectu tertij erit remissa, siquidem ex vi augmenti albedinis in tertio primum non est tam simile cum illo, ac antea: ergo eadem relatio simul minuitur, & intensa manet; quod si primum album erat intensius, quam aliud, & ex illius tertium augeatur in albedine, secundum vero minuat, tunc relatio primi respectu tertij intenditur, respectu vero secundi remittitur: ergo eadem numero relatio remittitur simul, & intenditur eodem tempore.

SECTIO VLTIMA.

Argumenta adversaria solvuntur.

97 **A**D primum concedo maiorem, & minorem, & nego consequentiam quoad omnes partes eius; nam ut in lib. de interpret. videbimus, concreta accidentium licet afficiantur pluribus formis accidentalibus realiter distinctis, non multiplicentur ad multiplicationem illarum, etiam si illæ sine dubio sint multiplicatæ realiter; quod etiam supra demonstravimus exemplis manifestis; nam in eodem homine sunt plura accidentia realiter distincta, ut albedo, quantitas, relatio, &c. & nihilominus homo non est plura concreta: ergo ex non multiplicatione concreti patris non debet argui immultiplicatio paternitatis, quia pater est concretum accidentale, & non multiplicatur tale concretum ad multiplicationem formarum accidentalium, cuius rationem universalem, & à priori trademus lib. de interpret. ubi data opera de hoc negotio agimus.

98 Ad secundum concedo maiorem, & nego minorem, maxima enim virget, & cogit necessitas ad talem multiplicationem relationum, ut patet ex dictis in probatione nostræ conclusionis. Ad id autem, quod dicitur de infinitis albis nego illud, quia omnia alba, quæ dantur in universo mundo, neque sunt infinita, nec penè infinita, licet sint quam plurima; ex quo solum sequitur, quam plures relationes in unoquoque albo resultare, quod nullum est inconveniens.

Ad alterum vero, quod de habitibus addit P. Rub. negamus, eandem esse rationem de habitibus, ac de relationibus, quia essentia adæquata habitus est virtus productiva, & contentiva in genere causæ efficientis per modum principij activi, & potentialis; sed ad plures actus sufficit una virtus, sicut una potentia sufficit etiam ad plures operationes, in quo distinguitur potentia, & virtus ab actuali operatione, quæ quia modus est, & in actualitate sine aliqua potentialitate consistit, non potest una operatio, quæ produxit unum terminum totalem, producere postea alium; alias non in ultima actualitate, sed in potentialitate consisteret operatio; neque actualis intellectio potest cognoscere plura obiecta successive, unum post alium cognoscendo; ita ut eadem cognitio, quæ antea cognoscebat unum obiectum, & non cognoscebat aliud, postea cognoscat illud, quod antea non cognoscebat, alias non actualis cognitio, & ultimum exercitium potentia esset, sed potius potentia intellectiva, quæ quia potentia est per plures intellectiones potest plura cognoscere, quæ antea actu non cognoscebat; quod evenit, quia potentia non consistit in actuali tendentia, sed potius in

potentia, quæ est virtute plures, quia continet in se virtutem producendi plura, quod minime habet intellectio, cum in actuali tendentia, & terminatione consistat; potentia enim cum ex se sit indifferens potest per actualitates determinari ad hoc, vel illud; actualitas autem ex eo quod sit ex determinata, non potest per aliam determinari, sed potius per seipsam est essentialiter determinata ad unum, nec potest tendere ad aliud, præter id ad quod ex se est determinata ut eadem quantitas potest esse hic, vel illic præsens, quia ex se consistit in potentia ad hunc, & illum locum, & quia potentia est, potest determinari per varias actuales præsentias ad varia, & diversa loca; actualis autem præsentia, per quam determinatur quantitas ad hunc actuale locum, quia est modus ac proinde pura, & ultima actualitas ad hunc locum, non potest per actualitatem aliam, ad alium determinari; alias esset, & non esset ultima actualitas, & ad unam actualitatem daretur alia, & ad aliam alia, & sic procederetur in infinitum cum non datur maior ratio unius, quam alterius.

Sic similiter, essentia habitus cognoscitivi non est ultima actualitas cognoscendi, sed potius est virtus, & quasi potentia ad cognoscendum; unde per varias actuales cognitiones, & non per seipsam determinatur ad actu cognoscendum varia obiecta, quia non est modus, sed res; sed relationes non sunt res, nec tendentiæ potentiales, sed potius actuales terminationes, & tendentiæ: ergo sunt ita determinatæ ad suos terminos, sine aliqua indifferencia, & potentialitate, ut non possint successive ad varios terminos tendere, etiam si habitus ad varia obiecta successive tendat, propter discrimen, quod tribuimus inter habitum, & relationem.

Ad ultimum concedo maiorem, & nego minorem; deinde nego consequentiam, non enim ex eo una relatio non est in duplici subiecto adæquato, quia sumit unitatem numericam à subiecto, sed quia unus actus petit unam potentiam, & ideo anima rationalis non potest esse in duplici corpore naturaliter; sed relatio est actus subiecti, seu fundamenti, quod est potentia respectu illius: ergo una relatio non est in duplici subiecto; deinde quia subiectum illud est adæquatum respectu relationis, & sic relatio adæquate secundum totum suum esse recipitur in subiectum, ita ut nihil illius desinat recipi in illo; sed nulla forma potest esse extra subiectum adæquatum illius, alias esset adæquatum, & non adæquatum respectu talis formæ: ergo relatio non potest esse in alio subiecto distincto à fundamento in quo resultat, quia si esset in alio subiecto distincto à fundamento, iam esset extra fundamentum adæquatum illius; unde esset adæquatum, & non adæquatum fundamentum relationis; adæquatum ut supponimus, non adæquatum, quia vagaretur extra illud formam adæquatum, quia vagaretur extra illud formam quod est summum absurdum; sicut est summum absurdum potentiam vitalem vagari extra obiectum adæquatum, ita ut intellectus amet, & voluntas intelligat. Deinde, quia eadem numero entitas non potest esse in duplici loco simul naturaliter; sed si una relatio esset in duplici fundamento, esset in duplici loco simul naturaliter, quia duplex fundamentum, in quo est eadem relatio, est in duplici loco: ergo eadem numero relatio non potest esse in duplici fundamento; Tandem, quia paternitas necessario existit in fundamento, quod generat filium unum (ut masculus, seu vir, quia

Quæst. VI. Vtrum relatio prædicam. &c. 801

mater non fundat paternitatem) vna enim paternitas numero in ordine ad vnum terminum genitum est, vt iam probauimus; sed duplex masculus non generat vnicum filium, quia vnus generans sufficit ad vnum genitum: ergo vna paternitas non est in duplici fundamento generante, etiam si non accipiat suam indiuiduationem à solo subiecto.

QVÆSTIO VI.

Vtrum relatio prædicamentalis sit entitas realis.

SECTIO I.

Sententia aduersaria proponitur.

P RIMA sententia docet, nullam relationem prædicamentalem dari à parte rei; sed omnem esse fictam per intellectum, ac proinde esse ens rationis formaliter tam secundum esse in, quam secundum esse ad, quo funditus è medio tollunt prædicamentum relationis: Augustinus Euguvinus lib. de perenni philosoph. tribuit hanc sententiam Averroes 12. met. comment. 9. & Avicenna 3. sue met. cap. 10. eam plures ex Philosophis antiquis defenderunt, quos citat commentator. 12. met. comm. 19. quorum vestigijs insistant ex Theologis Oxam in 1. dist. 2. quæst. 1. Aureolus apud Capreolum in 1. dist. 3. quæst. 1. Henricus quodlibet 9. quæst. 3. & ex modernis Basilius Ponze lib. de varijs dispur. & alij, qui omnes putant, nullam esse rationem convincentem ad probandam relationem realem, adducunt pro se Aristotelem 5. lib. physic. tex. 10. vbi affirmat, ad relationem non terminari per se motum, & probat, quia adquiritur sine mutatione subiecti, vt si de novo Romæ fiat vnum album omnia alba in mundo existantia incipiunt habere relationes similitudinis ad illud sine vlla mutatione eorum, & omnia nigra de novo habent relationes dissimilitudinis; ex quibus sic argumentor, quia nulla entitas advenit de novo alicui à parte rei, quin per illam aliter se habeat realiter, ac antea se habebat; sed hoc est, vere mutari reale subiectum: ergo per aduentum cuiuscunque entitatis realis mutatur subiectum de novo, ita vt hoc aliter contingere non possit in subiecto creato, propter imperfectionem, & potentialitatem talis subiecti; sed relatio advenit proprio subiecto, & fundamento sine aliqua mutatione reali illius: ergo talis entitas relationis, quæ de novo advenit, non est entitas realis, sed rationis.

Secundo, quia relatio vt relatio nihil est, præter absolutam: ergo simpliciter nihil reale est in esse relationis: patet consequentia, quia cum quærimus, an relatio sit aliquid reale, de illa agimus, quatenus distinguitur à rebus absolutis, & quatenus dicit formalitatem respectivam, ita vt totum suum esse sub illo conceptu habeat in ordine ad aliud; vnde si absolutum tantum datur in mundo, nulla relatio realis dabitur sub conceptu formali relationis. Antecedens vero probatur: quia si ponamus duo alba in re-

rum natura, illa ex vi qualitarum absolutarum sunt inter se similia formalissime: ergo habent illam denominationem relativam ex vi absolutorum simul existentium, seu simul sumptorum, præcisa quacunque alia additione reali: sicut ex vi præcisa positionis nigredinis, & albedinis sine aliquo addito datur oppositio inter tales qualitates, quæ oppositio est conceptus formaliter relativus: ergo relatio nihil rei addit rebus absolutis; veraque consequentia est manifesta, quia si relatio aliquid est, solum est propter illam denominationem relativam, quæ intercedere videtur inter illa absoluta; si ergo hæc ipsa denominatio ex solis absolutis sumitur, quicquid aliud adiungitur, fictitium est.

Tertio si relatio esset ens reale ex propria natura esset accidens reale, cum constet non esse substantiam, ens enim reale adæquate dividitur in substantiam, & accidens; sed relatio non est accidens reale: ergo nihil reale est: sed fictitium, & ens rationis. Minor hæc sic probatur; de intrinseca ratione accidentis realis est inherere subiecto saltem aptitudinaliter; sed relatio non inheret villo modo in subiecto: ergo nullo modo est accidens; minorem probat, quia totum esse relationis est ad aliud, vt patet ex definitione relationis, vnde conceptus relationis est esse rationem referendi fundamentum ad terminum: ergo relatio vt relatio non respicit subiectum sed terminum, nec potest inherere in fundamento, quare non erit accidens.

Confirmatur, quia relatio non est aliud, quam comparatio duorum extremorum, vt similitudo comparatio duorum alborum eiusdem gradus, & paternitas comparatio generantis ad genitum; sed comparatio est opus rationis: ergo relatio non est ens reale, sed rationis: minor sic probatur, quia comparatio est actus intellectus, quo mens nostra vnum componit cum alio, considerando vnum in ordine ad aliud; sed actus intellectus est opus rationis: ergo comparatio est opus rationis.

SVBSECTIO II.

Sententia aduersariorum ponitur.

SECUNDA sententia docet, relationem partim esse realem, & partim rationis, realem quidem secundum conceptum, in, & quatenus existit vere à parte rei inherendo in fundamento, esse autem ens rationis secundum conceptum ad, & quatenus constituit fundamentum in esse relationis, ordinati ad terminum, & respicientis illud, quia talis conceptus ad, vt ad, non datur vere, & realiter; sed fingitur à ratione, vt significetur per illum quod generans habeat in ordine ad filium; hanc sententiam tuerentur Cardinalis Caietanus, Canariensis, & alij Thomistæ, probant sic suam sententiam.

Primo, quia ad, vt ad, prædicamentale conuenit cum conceptu ad, constitutivo relationis rationis: ergo non est aliquid reale, sed rationis; consequentia probatur, quia ens rationis cum ente reali non potest conuenire in aliquo conceptu reali, quia nihil conuenit cum altero, nisi secundum conceptum, quoniam in se habet; sed ens rationis nullum conceptum realem habet, vt de se patet: ergo ens rationis non conuenit cum ente